MAATALOUS

Katteet menevät sinne, missä vaihtoehtoja on.
ERIKOISTUTKIJA TOM BJÖRKROTH, KILPAILUVIRASTO

Vanhan navetan korjaus hyvä vaihtoehto maitotilalle

Kaikkien ei tarvitse rakentaa suurta ja komeaa. Laajennus kannattaa, jos perusasiat ovat kunnossa.

TORNIO (MT)
Navettaan kannattaa investoida. Se on maidontuottajan päivittäinen työympäristö, ja siellä tehdään tilan tulos.

Kaikkien ei kuitenkaan tarvitse rakentaa suurta ja komeaa, vaikka lehdet sellaisista kirjoittavat, taloussuunnittelija **Jarmo Keskinen** Pro Agria Uusimaasta vakuutti lappilaisille maidontuottajille keskiviikkona.

Peruskorjauksessa lehmäpaikan hinta on noin 3 000, uudessa navetassa 11–15 000 euroa.

Perusasiat vaaditaan

Navetan laajennukseen tai peruskorjaukseen kannattaa sijoittaa, vaikka jatkajaa ei olisikaan tiedossa, jos omaa työuraa on jäljellä.

Muutama perusasia tilalla pitää kuitenkin olla.

Tärkeimmäksi Keskinen nostaa ”intohimoisen lehmäihmisen”.

Tilalla pitää olla joku, joka todella viihtyy lehmien parissa. Sitä työtä ei voi kokonaan ulkoistaa. Ei sellaisesta hyvä seuraa.

Toiseksi tarvitaan hehtaari peltoa jokaista uutta lehmäpaikkaa kohti.

Vanha velka ei ole este. Investoinnilla tilan kannattavuutta ei kuitenkaan saada kuntoon, jos se on ennestään retuperällä. Ei liioin ole järkeä tehdä paljon velkaa ja hirveästi töitä, jos siitä ei saa kunnon palkkaa.

Pieni on kaunista?

Laajennuksessa voi edetä pienin askelin. Velanhoitomenot eivät nouse liian suuriksi, mutta toisaalta muutoksetkin jäävät pieniksi.

Keskinen suosittelee pieniä askeleita erityisesti niille, ”joilla menee yöunet velkojen lyhennysten takia”.

Uudessa riski voi olla suuri, mutta vaikutuskin on nopea.

Iso investointi ei välttämättä vie taloutta liian tiukalle – kun se oikein suunnitellaan. Velanhoitomenojen pitää jäädä alle 20 prosenttiin liikevaihdosta.

Parhaimmillaan laajennuksen kuolettaa kymmenessä vuodessa. Sen jälkeen tuotto alkaa kertyä kokonaan omaan taskuun.

Lehmä tuottaa 1 200 euroa

Keskinen käyttää laskelmissaan lukuja, joiden mukaan yksi lehmä tuottaa 6 000 euron liikevaihdon. Tilan juokseviin menoihin kuluu 3 300 euroa, ylläpitokuluihin ja lainan hoitoon molempiin 600, veroihin 300 euroa. Tuottajalle jää näin 1 200 euroa.

”Kymmenellä lehmällä pärjää yksi ihminen jos ei tarvitse investoida.”

Jos perheelle pitää saada 30 000 euroa elämiseen, tarvitaan se 30–35 lehmää.

Jos aiotaan palkata ulkopuolinen työntekijä, siihen kuluu 20 lehmän tuotto.

Parsi vai pihatto?

Keskisen mukaan lehdet puhuvat mielellään roboteista. Valinta robotin ja lypsyaseman välillä vaikuttaa kuitenkin enemmän työhön navetassa kuin kannattavuuteen.

Parsinavettaa Keskinen suosittelee vain, jos lehmäluku jää alle 50:een. Siinä se onkin selvästi edullisempi.

> Ei ole järkeä tehdä paljon velkaa ja hirveästi töitä, jos siitä ei saa kunnon palkkaa.«
> JARMO KESKINEN

Isommassa navetassa pihatto on aina parempi vaihtoehto.

Viime vuonna uusia parsinavettoja tehtiin 5, pihattoja 67. Peruskorjauksia tehtiin 72 pihattoon ja 28 parsinavettaan.

Kaikki maito tarvitaan

Projektipäällikkö **Jari Juusola** ProAgria Lapista ilahtui Torniossa järjestetyn navettaseminaarin suosiosta. Paikalla oli toistakymmentä navetan laajennusta harkitsevaa viljelijää.

”Maito on tällä alueella se tärkein tuote. Ilahduttavaa, että tuotanto ei enää ole laskusuunnassa.”

Myös keskisuurten maitotilojen pitäisi jatkaa ja investoida.

”Suurin osa maidosta tulee näiltä vähän yli 20 lehmän tiloilta.”

JOUKO RÖNKKÖ

PEKKA FALI

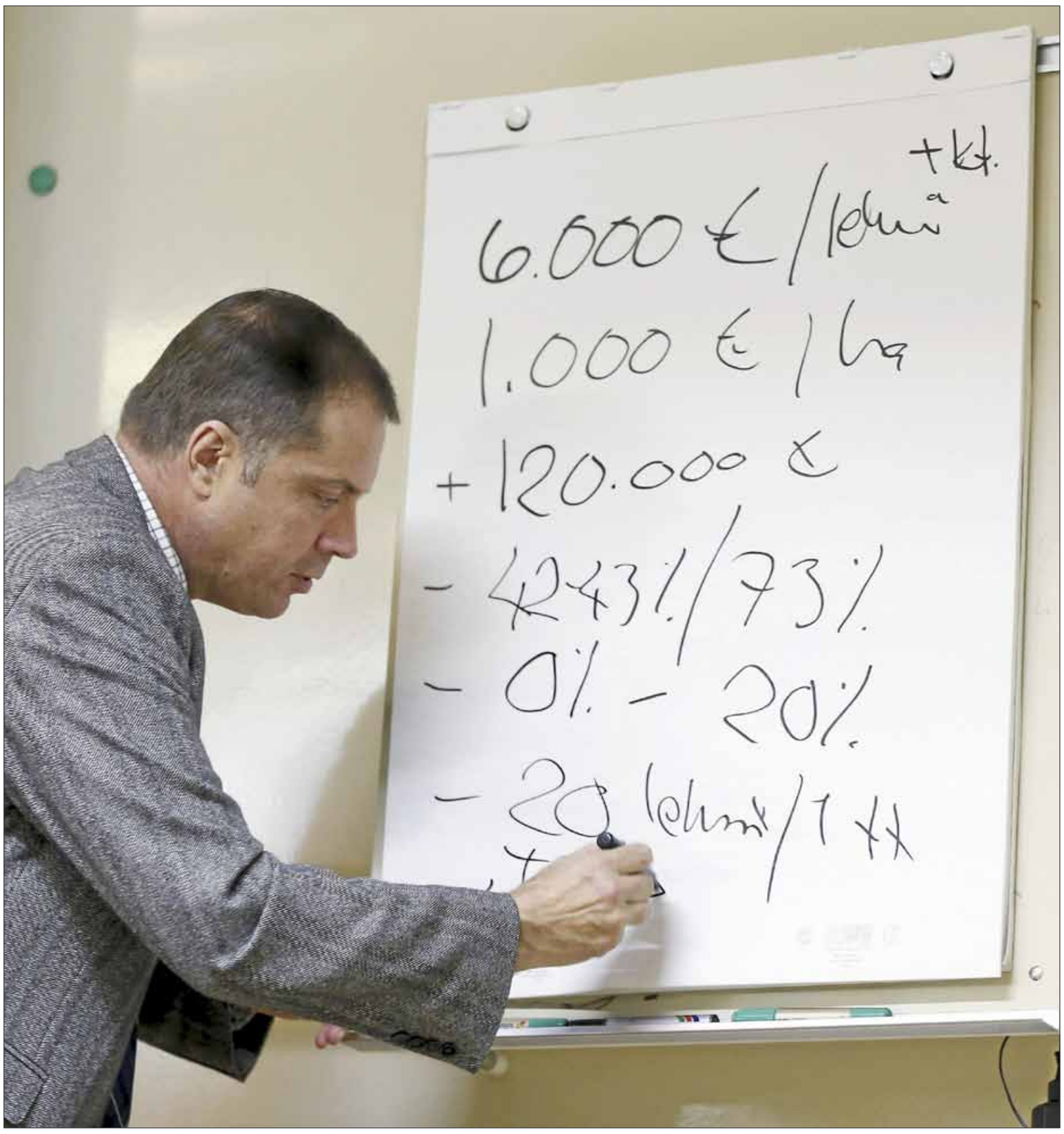

Taloussuunnittelija Jarmo Keskinen yllytti maidontuottajia investoimaan.

Tukialueiden välillä ei ole eroa

Taloussuunnittelija **Jarmo Keskinen** Pro Agria Uusimaasta kertoo laskeneensa kannattavuuslukuja sadoille tiloille niin etelässä kuin pohjoisessakin. Kannattavuus on usein tiukalla, mutta eroja tukialueiden väliltä ei, ehkä hieman yllättäen, löydy.

”Pohjoisessa saadaan muutama sentti enemmän tukea, mutta kustannukset nousevat samassa suhteessa. A- ja C-tukialueilla tilan nettotulos on hämmästyttävän sama.”

Keskisen sanoma on, että maidontuotanto kannattaa.

”Se on parhaiten kannattava tuotantosuunta.”

”Sellaista maitotilaa, jossa menot olisivat tuloja suuremmat, en ole nähnyt”, Keskinen sanoo. Huonosti kannattavia tiloja kyllä on.

Keskisen mukaan huono kannattavuus ei kuitenkaan yleensä aja tilaa vararikkoon.

”Syyt ovat yksityiselämän puolella. Ehdottomasti yleisin syy on avioero.”

JOUKO RÖNKKÖ

Tiivis yhteistyö voisi helpottaa liha-alan kriisiä

TAMPERE (MT)
Liha-alan kriisiin on niukasti ratkaisuja. Niitä ei juuri löytynyt myöskään Pellervo-Instituutin järjestämässä liha-alan tulevaisuusseminaarissa Tampereella eilen.

Ääneen pääsivät ketjun kaikki osapuolet.

Karu totuus on että elintarvikeketjussa ei ole hyväntekijöitä, kuten Kilpailuviraston erikoistutkija **Tom Björkroth** totesi.

Eri osapuolet ottavat ruokaketjun eurosta sen minkä saavat.

”Heikoimmilla on se, jolla ei ole vaihtoehtoja. Katteet menevät sinne, missä vaihtoehtoja on.”

Sopimusten sitovuus kiinnostaa viranomaista

Kilpailuvirasto selvittää parhaillaan, minkälainen neuvotteluvoima ketjun alkupäällä on suhteessa elintarviketeollisuuteen ja kauppaan.

Björkrothin mukaan virasto tulee ottamaan kantaa muun muassa riskien siirtoon ja kaupan merkkien rooliin.

Suomen päivittäistavarakauppa on keskittyneintä koko Euroopassa.

”Ovia, joihin tuotteita voi tarjota, on kovin vähän. Se on neuvottelutilanteissa keljua.”

Keskittynyt kauppa asettaa lihateollisuudelle kovan paineen, joka siirtyy helposti ketjussa eteenpäin.

Kilpailuvirastoa kiinnostaa etenkin tuotantosopimusten sitovuus ja tuottajien toimintavapaus tuotantopanosten, kuten rehujen, eläinten ja rahan, hankkimisessa.

Kilpailulainsäädäntö rajoittaa tuottajien mahdollisuuksia vaikuttaa markkinoihin.

Yhteistyö, kuten yhteisostot kannattavuuden parantamiseksi ovat kuitenkin sallittuja.

”Älkää luopuko merkeistänne!”

Juuri yhteistyöstä kotimaisen lihantuotannon vaikeuksiin voisi löytyä helpotusta.

PTT:n tutkimusjohtajan **Perttu Pyykkösen** mukaan hyötyjä voitaisiin saavuttaa esimerkiksi toimialan yhteisellä tuotekehityksellä.

Varatoimitusjohtaja **Mick Sloyan** britannialaisesta BPEX-sikateollisuusorganisaatiosta toi ulkomaisen esimerkin yhteistyöstä.

Organisaation rahoitus perustuu teollisuuden ja tuottajien maksamiin osuuksiin jokaisesta teurassiasta. BPEX viestii sikataloudesta sekä kuluttajille että kaupalle.

Sloyanin mielestä sika-alan yhteistyötä tarvittaisiin myös EU:n ja ehkä jopa maailman laajuisesti.

Britanniassa sianlihan kotimaisuusaste on enää 40 prosenttia. Myös kaupan merkkien rooli on aivan toinen kuin Suomessa.

”Teillä näyttää olevan omia vahvoja brändejä, älkää antako niitä pois”, Sloyan korosti.

Pörssiyhtiön ja osuuskunnan erot

Valion **Arto Tikkanenkaan** ei luvannut lääkettä liha-alan kriisiin, vaan totesi haasteita riittävän maitopuolellakin.

Tikkanen esitteli osuuskuntapohjaisena säilytetyn Valion toimintaperiaatteita. Tärkein tavoite, oman maidon arvon ja sen kautta tuottajahinnan maksimointi, toistui tiuhaan.

”Emme voi koskaan pärjätä volyymilla.”

Erikoistuotteet mahdollistavat naapurimaita selvästi korkeamman tuottajahinnan maksamisen.

Lihateollisuudessa tavoite on HK Scan Suomen toimitusjohtaja **Anne Meren** mukaan sama. ”Lisäarvon tuottaminen lihalle.”

Iso ero yhtiöiden välillä on kuitenkin se, että pörssiyhtiö toimii pörssisääntöjen mukaan ja maksaa tuottajille markkinahintaa. Voittoa jakamassa ovat myös sijoittajat.

Mere korosti, että suomalainen ruuan tuotanto vaatii sitoutumista myös kaupalta ja kuluttajilta.

Syytös selkään ampumisesta

Loppukeskustelussa tunnelma lämpeni kun kaupan ja teollisuuden edustajat hakivat vastauksia lihakriisiin.

Päivittäistavarakaupan uusi toimitusjohtaja **Kari Luoto** syytti MTK:ta selkään ampumisesta järjestön arvostelusta kauppaa kohtaan. Hänen mielestään olisi ollut parempi neuvotella ongelmista kaupan kanssa.

MTK:n toinen puheenjohtaja **Mauno Ylinen** kertoi Luodolle, että järjestö on viisi vuotta yrittänyt saada kauppaa neuvoteluihin tuottajien tavoitteista. Tilanne raukesi paneelin puheenjohtajan **Visa Merikosken** tunnustukseen, että MTK kyllä ampuu, mutta aina edestäpäin.

TERHI TORIKKA

Oikeus määritteli nuoren viljelijän

Nuori viljelijä on oikeutettu aloitustukeen, vaikka hän olisi ennen vastaavaksi maatalousyrittäjäksi tuloaan omistanut vähemmistöosuuden maatilasta. Unionin tuomioistuin antoi siitä ennakkopäätöksen viime viikolla.

Ennakkopäätöstä oli pyytänyt Suomen korkein hallinto-oikeus.

Alun perin asian nosti esiin **Anssi Ketelä**. Hänen aloitustukensa maksaminen oli keskeytetty, koska hän ennen maatilaosakeyhtiön täysomistusta oli omistanut siitä 30 prosenttia ja toiminut sen toimitusjohtajana.

Aloitustukea maksetaan nuorelle viljelijälle, josta tulee ensimmäistä kertaa tilanpidosta vastaava maatalousyrittäjä.

Unionin tuomioistuimen mukaan ehto täyttyy vasta, kun nuorella on tosiasiallinen ja jatkuva päätäntävalta. Se edellyttää yli puolta omistuksesta ja äänivallasta.

Tuomioistuimen mukaan jäsenmaiden tarkentavat säädökset aloitustuen ehdoista eivät voi olla ristiriidassa unionin yleissäädöksen kanssa.

HEIKKI VUORELA